

نقش شبکه‌های اجتماعی در جذب دانش‌آموزان دختر به مشارکت در ورزش

(مورد مطالعه: شهر یزد)

مهربان پارسامهر^۱

محمدرضا نیک‌نژاد^۲

چکیده:

مقدمه و هدف: با وجود اهمیت عوامل اجتماعی در افزایش فعالیت ورزشی، شناخت کمی درباره تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر روی مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی وجود دارد. هدف این پژوهش، بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی بوده است.

روش شناسی: در این پژوهش از روش پیمایشی به صورت مقطعی استفاده شده است. داده‌های این پژوهش از ۳۱۹ نفر که به صورت خوشه‌ای و سپس به صورت نمونه‌گیری تصادفی از بین دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های ناحیه یک شهر یزد انتخاب شده بودند، جمع‌آوری گردیده است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه اصلاح‌شده مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بوده است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: آزمون مقیاس ارائه شده به افراد مشارکت‌کننده نشان داد که سوالات پرسش‌نامه، دارای پایایی بالاتر از ۰/۷۵ بوده است. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که دو متغیر، حمایت‌های ابزاری و حمایت‌های آموزشی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، رابطه مثبت قوی داشته‌اند؛ ولی در رابطه با بُعد عاطفی، رابطه معنی‌داری با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مشاهده نشده است. نتایج تحلیل رگرسیون، سلسله مراتبی چندگانه نیز نشان داده است که سه متغیر در مرحله اول و شبکه‌های اجتماعی در مرحله دوم توانسته‌اند به ترتیب ۸/۳ و ۱۰/۵ درصد از واریانس متغیر تحت مطالعه، مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی را تبیین نمایند. نتایج آزمون نشان داد که متغیر شبکه‌های اجتماعی با مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی، رابطه مثبت داشته است؛ ولی قادر به تبیین بخش زیادی از واریانس مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی نمی‌باشد. بنابراین در این حوزه باید دیگر متغیرهای مؤثر، مورد بررسی قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، مشارکت در ورزش، دانش‌آموزان دختر.

مقدمه

شبکه‌های اجتماعی^۱ به عنوان جنبه‌های ساختاری و تعاملی یک نظام حمایتی بر مبنای تعداد افراد، نوع، فراوانی، دوام، پایداری و شدت روابط متقابل بین افراد تعریف می‌گردند. شبکه‌های اجتماعی، گروه‌هایی مرتبط و پیوسته‌ای از افراد هستند که از روش‌ها و خط‌مشی‌های خاصی پیروی می‌نمایند که در سطح خرد شامل اعضای خانواده یا گروه‌های دوستی می‌باشند. افراد می‌توانند هم‌زمان عضو چندین گروه از این گروه‌های کوچک باشند، هر یک از این گروه‌ها دارای شبکه‌ای از روابط اجتماعی متقابل و دارای نقاط مشترکی با یکدیگر هستند. عضویت در هر یک از این شبکه‌های اجتماعی برای افراد، حمایت‌های اجتماعی خاصی را در موقعیت‌های مختلف به دنبال خواهد داشت (۱). شکل‌های متفاوتی از شبکه‌های اجتماعی در برگیرنده افراد (مثل خانواده، بستگان، دوستان و همسالان، مدرسه و...) وجود دارند که انواع متفاوتی از حمایت‌ها را در موقعیت‌های مختلف برای افراد عضو فراهم می‌آورند. در واقع حمایت‌های اجتماعی ارائه شده به وسیله شبکه‌های اجتماعی تابعی از روابط متقابل در درون شبکه‌های اجتماعی خانوادگی، دوستانه و غیره می‌باشد، این شبکه‌های اجتماعی در هنگام انجام فعالیت‌های خاص به وسیله افراد، ممکن است حمایت اجتماعی مورد نیاز را برای آن‌ها فراهم آورند یا از آن امتناع ورزند (۲). کورنیا و مک‌الوی^۲ (۱۹۹۵) سه نوع حمایت را به وسیله شبکه‌های اجتماعی مورد شناسایی قرار داده‌اند: الف) حمایت‌های احساسی - عاطفی که در برگیرنده بیانات دلگرم‌کننده که همراه با تأیید و تشویق می‌باشد. ب) حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل که با ارائه توصیه‌ها، راهنمایی‌ها و آموزش‌های لازم همراه می‌باشد. ج) و حمایت‌های که مبتنی بر همراهی، فراهم‌سازی امکانات و فرصت‌های مناسب برای افراد عضو می‌باشد. (۲). با وجود آن که فرایند یادگیری و درونی نمودن مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تحت تاثیر عوامل مختلفی می‌باشد، در بین این عوامل، شبکه‌های اجتماعی با تأیید و تشویق، توصیه، راهنمایی و یا با فراهم‌سازی امکانات و فرصت‌های مناسب می‌توانند زمینه را برای مشارکت افراد در انجام رفتاری خاص مانند مشارکت در فعالیت‌های ورزشی فراهم سازند. یافته‌های پژوهشی هندرسون و اینسورث^۳ نشان داد که شبکه‌های اجتماعی (خانواده، دوستان و...) تأثیر مثبتی بر ادراک افراد از فرصت‌ها و نحوه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در زمان اوقات فراغت داشته و معتقدند که شبکه‌های اجتماعی با حمایت‌هایی که از افراد به عمل می‌آورند، بر مشارکت آنان در فعالیت‌های ورزشی، اثر مهمی بر جای می‌گذارند (۱). در برخی از پژوهش‌ها بر نقش اساسی شبکه‌های اجتماعی در یادگیری رفتاری خاص تأکید شده است، مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی از سوی شبکه‌های اجتماعی (تأیید از سوی اعضای شبکه اجتماعی یا از طریق تطابق رفتار خود با انتظارات رفتاری مورد نظر اعضای شبکه)، یا تشویق مستقیم، مساعدت و کمک عملی برای مشارکت در فعالیت‌های رفتاری خاص مانند مشارکت در فعالیت‌های ورزشی از سوی شبکه‌های اجتماعی میسر می‌گردد (۳). نیکسون^۴ (۲۰۱۰) در پژوهش خود نقش مهم شبکه‌های اجتماعی را در تشویق مستقیم، مساعدت و کمک عملی برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مورد تأیید قرار داده است (۳). برخی از پژوهش‌های انجام شده بر نقش شبکه‌های

1-Social networks

2-Courneya & McAtuley

3- Henderson , Ainsworth

4- Nixon

اجتماعی مانند خانواده، مدرسه یا گروه همسالان در یادگیری رفتاری خاص مانند مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی تأکید دارند (۴). چنانکه پژوهش‌ها نشان داده‌اند، والدینی که با تأیید و تشویق به مشارکت و ایجاد علاقه نسبت به فعالیت بدنی با زبان گفتاری و غیرگفتاری به ارائه الگوی لذت‌بخش از شرکت خود در فعالیت بدنی خیر می‌دهند سبب انتقال این پیام به افراد خانواده‌شان می‌شوند که ورزش یکی از موضوعات مهم در زندگی آن‌ها می‌باشد (۳). نقش شبکه‌های اجتماعی در مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزشی در برخی از پژوهش‌ها تأیید شده است (۵). سلاتر و تیگمان^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی دریافتند که دخترانی که از سوی شبکه‌های اجتماعی همچون خانواده مورد حمایت واقع شده‌اند تمایل بیشتری به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی داشته‌اند تا به نسبت دخترانی که حمایتی از سوی آن‌ها دریافت نکرده‌اند (۶). والاس^۲ (۲۰۰۹) در پژوهش خود تأیید نموده است که والدین در درون شبکه اجتماعی (خانواده) مهم‌ترین نقش را در مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزشی دارا می‌باشند (۷). اما پژوهش‌های دیگر تأیید نموده‌اند که پدران در درون شبکه اجتماعی خانواده، نقش مهمی را در مشارکت ورزشی فرزندان ذکور خانواده دارا بوده ولی در مشارکت ورزشی دختران نقشی ندارند. در حالی که مادران در درون این شبکه، مهم‌ترین نقش را در مشارکت ورزشی دختران بر عهده دارند (۸). در عین حال در برخی از پژوهش‌های دیگر تأیید شده است که در بین عوامل مؤثر بر مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزشی اعضای دیگر خانواده از جمله خواهران ورزشکار نقش مهم‌تری در مشارکت خواهران خود در فعالیت‌های ورزشی دارا می‌باشند (۹). در پژوهشی دیگر عریضی، وحیدا و پارسامهر (۱۳۸۵) به این نتیجه دست یافتند که بین مشارکت بانوان در فعالیت‌های ورزشی با نوع حمایت اجتماعی دریافتی از سوی خانواده رابطه مثبتی وجود دارد (۱۰).

علاوه بر اعضای خانواده، گروه‌های دوستی از طریق ارائه تجربیات خود بر مشارکت دختران در فعالیت‌های ورزشی دارای اثری مهم و برجسته می‌باشند. یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند که الگوی فعالیت‌های ورزشی در میان دختران تحت تاثیر فعال بودن^۳ همسالان قرار دارد (۱۱)، برخی از پژوهش‌ها نقش همسالان یا گروه دوستان را در مشارکت ورزشی دختران مورد تأکید قرار داده‌اند (۳). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در بین دختران دوستانی که در فعالیت‌های بدنی مشارکت می‌کنند از مهم‌ترین موارد همبسته با فعالیت بدنی آنان بوده‌اند (۱۲). معلمان درس تربیت بدنی و مربیان ورزشی در امر آموزش نیز نقش مهمی در مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی دارا می‌باشند. مربیان و معلمان که از روش‌های تقویت و حمایت و بازخوردهای آگاهی‌دهنده به طور مؤثری استفاده می‌کنند، به طور مطلوبی دارای اثرات مثبت بر روی کسانی هستند که در فعالیت‌های ورزشی مشارکت می‌کنند. (۱۳). در پژوهشی دیگر تأیید شده است که بین آموزش مهارت‌های ورزشی به وسیله معلمان با مشارکت دختران دانش‌آموز در فعالیت‌های ورزشی همبستگی مثبتی وجود دارد (۱۴). همچنین در پژوهشی دیگر تأیید شده است که معلمان از نقش مؤثری در تشویق دختران به مشارکت در ورزش برخوردارند (۹). کواکلی و وایت (۱۹۹۲) نیز تاثیر رفتار مربیان ورزشی را بر ادراک دختران در سنین جوانی در رقابت‌های فوتبال در طی یک فصل از بازی بررسی نمودند، دریافتند بازیکنانی که متناوباً تعریف و تمجید زیادی از عملکرد درست خود دریافت نموده‌اند، مشارکت بیشتری از خود در فعالیت‌های ورزشی نشان

1- Slater, Tiggemann

2-Wallace

3 -Active

داده‌اند (۱۳). با بررسی پژوهش‌های انجام شده در مورد عوامل مرتبط با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی می‌توان دریافت، با آن که پژوهش‌ها بر نقش عوامل اجتماعی بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی تأکید دارند. ولی تحقیقات تجربی اندکی روی نقش عوامل اجتماعی از جمله شبکه‌های اجتماعی در مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی صورت گرفته است. از این رو، طرح حاضر پیرامون این مساله انجام شده است که، آیا شبکه‌های اجتماعی با مشارکت دختران دانش‌آموز در فعالیت‌های ورزشی رابطه دارند؟ دیگر این که شبکه‌های اجتماعی تا چه اندازه می‌توانند مشارکت دختران را در فعالیت‌های ورزشی تبیین نمایند؟

روش‌شناسی تحقیق

با توجه به موضوع پژوهش که بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی بوده است. از این رو، این پژوهش با رویکردی کمی و به روش توصیفی - پیمایشی انجام شده است. ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر پرسش‌نامه اصلاح شده مشارکت در فعالیت‌های ورزشی می‌باشد که سؤالات با توجه به شرایط اجتماعی فرهنگی جامعه مورد مطالعه همراه با اصلاحاتی که در آن به عمل آمده به روش پرسش‌های بسته آماده گردیده است که اعتبار عینی و محتوایی آن در پژوهش‌های قبلی نیز مورد تأیید قرار گرفته است (۱۵). در پرسش‌نامه ضمن طرح سؤالات مربوط به فرضیات پژوهش سؤالاتی مربوط به سایر متغیرهای فردی - اجتماعی نیز مطرح و مورد سنجش قرار گرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر را دختران دانش‌آموز دبیرستانی منطقه یک شهر یزد در سال تحصیلی ۸۷-۸۸ تشکیل داده‌اند. با توجه به نوع جامعه آماری سعی شده نمونه‌ای انتخاب گردد که خصوصیاتش بازتابی از کل جامعه آماری باشد. برای برآورد حجم نمونه، ابتدا یک پیش‌آزمون بر روی ۵۰ نفر از پاسخگویان انجام گردید تا واریانس صفت مورد مطالعه (نقش شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی) مشخص گردد برای تعیین حجم نمونه، پس از انجام پیش‌آزمون و به دست آوردن واریانس، نمونه از فرمول زیر محاسبه شد.

$$n = \frac{t^2 s^2}{d^2} = \frac{(1/96)^2 (0/55)}{(0/0813)^2} = \frac{(3/842)(0/55)}{(0/00660969)} = 319$$

حجم نمونه برای این مطالعه ۳۱۹ نفر تعیین گردید. برای انتخاب نمونه‌ها با توجه به نوع جامعه آماری مورد مطالعه در مرحله اول از بین نواحی آموزش و پرورش شهر یزد ناحیه یک به طور تصادفی انتخاب شد در مرحله دوم از بین دبیرستان‌های متعدد ناحیه یک سه دبیرستان به صورت تصادفی انتخاب شدند. در مرحله سوم از میان کلاس‌های متعدد هر مدرسه سه کلاس به صورت تصادفی انتخاب شدند و در نهایت دانش‌آموزان کلاس‌ها تمام شماری شدند.

اعتبار و پایایی ابزار اندازه‌گیری: منظور از اعتبار یک تحقیق، میزان دقت شاخص‌ها و معیارهایی است که در راه سنجش پدیده مورد نظر تهیه شده‌اند. در این پژوهش از اعتبار محتوایی یا صوری استفاده شده است. بدین منظور، پرسش‌نامه با توجه به زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی جامعه مورد مطالعه اصلاح و در اختیار هفت نفر از متخصصین رشته علوم اجتماعی (از استادان رشته علوم اجتماعی که دارای آثار پژوهشی در حوزه مطالعات اجتماعی - ورزشی بوده‌اند) قرار گرفت و از نظرات اصلاحی آنان برای شناسایی اعتبار شاخص‌ها

استفاده شد. بدین طریق اعتبار صوری پرسش‌نامه حاصل گردید. برای سنجش پایایی این پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. که مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ابعاد در جدول ذیل آمده است.

جدول (۱): ابعاد شبکه اجتماعی و آلفای آن‌ها

مقیاس	مؤلفه‌ها	تعداد موارد	میانگین	انحراف معیار	آلفا
شبکه‌های اجتماعی	۱- حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ایزاری)	۸	۳/۲۳	۰/۸۷	۰/۷۹
	۲- حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)	۷	۳/۲۸	۰/۸۳	۰/۷۶
	۳- حمایت‌های احساسی - عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی)	۶	۳/۱۶	۰/۷۷	۰/۷۷

بعد از محاسبه پایایی سؤال‌های مورد نظر و حذف سؤال‌ها با پایایی پایین تعداد بیست و یک سؤال برای هر سه بعد شبکه اجتماعی مورد استفاده قرار گرفت که در نتیجه مقدار ضریب آلفا برای سه بعد بالاتر از ۰/۷۵، در سطح $\alpha = 0/05$ درصد، معنی‌دار بوده است. تجزیه و تحلیل آماری داده‌های این پژوهش از نوع تحلیلی - توصیفی می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شده است. روش توصیفی مانند محاسبه فراوانی‌ها، درصدها، میانگین و انحراف معیار آن‌ها بوده است. بدین منظور از آزمون همبستگی پیرسون، به منظور شناخت رابطه بین متغیرهای مستقل با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی استفاده شد تا مشخص شود که آیا شبکه اجتماعی با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی رابطه دارند. در نهایت از روش رگرسیون سلسله مراتبی چندگانه به منظور تعیین سهم هر یک از متغیرهای فردی - اجتماعی منتخب وارد شده در مدل، در تبیین واریانس متغیر تحت مطالعه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی استفاده شده است. برای سنجش متغیر وابسته سه بعد حمایت، بعد حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل، بعد حمایت‌های احساسی - عاطفی و حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی در نظر گرفته شده است که مجموعاً بیست و یک سؤال مورد استفاده قرار گرفته، که هر کدام از سؤال‌ها در مورد هر یک از ابعاد شبکه‌های اجتماعی به صورت جداگانه مورد ارزیابی قرار گرفتند. همه سؤال‌های مربوطه در پرسش‌نامه براساس طیف ارزیابی پنج ارزشی لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) مورد سنجش واقع شدند. برای سنجش میزان مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی از پرسش‌نامه مشارکت ورزشی استفاده شده است (۱۶). در کنار سنجش متغیرهای اصلی سعی شده سایر متغیرهای که تصور شده با متغیر

مشارکت در ورزش دارای ارتباط می‌باشند (متغیرهای وارد شده در جدول شماره ۵) نیز مورد سنجش قرار گیرند.

یافته‌ها:

مطابق با داده‌های اجتماعی - جمعیت شناختی، میانگین سن پاسخگویان ۱۶/۲۱ سال بوده و ۸۸/۱ درصد از پاسخگویان متولد شهر یزد و ۱۱/۹ درصد محل تولدشان شهر یزد نبوده است. در مورد مقطع تحصیلی آن‌ها، ۳۳/۵ درصد در سال اول، ۳۷/۳ درصد در سال دوم و ۲۹/۲ درصد در سال سوم دبیرستان تحصیل می‌کردند. همچنین میزان میانگین انجام سایر فعالیت‌ها غیر از فعالیت‌های ورزشی در اوقات فراغت، تماشای تلویزیون و ویدئو با میانگین ۳/۶۵ و بازی‌های کامپیوتری و استفاده از اینترنت با میانگین ۲/۲۱ و انجام تکالیف مدرسه با میانگین ۴/۳۴ و انجام کارهای خانه با میانگین ۲/۴۹ ساعت در هفته بوده است. مطابق با داده‌های مربوط به میزان مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی، میانگین کل پاسخگویان در فعالیت‌های ورزشی در طول هفته با میانگین ۲/۲۳ بار با انحراف معیاری برابر با ۱/۲۲ بوده است. میانگین هریک از گزینه‌ها شامل، در طول هفته اصلاً در فعالیت‌های ورزشی شرکت نمی‌کنم با ۳۰/۱ درصد، در طول هفته یک تا دو بار در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنم با ۱۱/۶ درصد، در طول هفته سه تا چهار بار در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنم با ۲۱/۹ درصد، در طول هفته پنج تا شش بار در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنم با ۱۷/۲ درصد، در طول هفته بیش از شش بار در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنم با ۱۹/۱ درصد بوده است.

همبستگی‌های چند متغیره میان ابعاد شبکه اجتماعی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی:

فرض رابطه بین متغیرهای پیش بین با میزان مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی به وسیله داده‌های جمع‌آوری شده قویاً تأیید شده است. نتایج جدول ۲، همبستگی را میان دو بعد از سه بعد شبکه اجتماعی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی نشان داده است. متغیر بعد حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) ($r = -0.178$; $p < 0.01$)، و حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی) ($r = -0.248$; $p < 0.001$) همبستگی داشته است، ولی با بعد حمایت‌های احساسی - عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی) رابطه‌ای مشاهده نشده است. از سوی دیگر، حمایت‌های احساسی - عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی)، با بعد: حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) ($r = 0.325$; $p < 0.001$)، حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی) ($r = 0.350$; $p < 0.001$) و بعد حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری)، با حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی) ($r = 0.549$; $p < 0.001$) همبستگی داشته است.

جدول ۲. همبستگی چندگانه میان ابعاد شبکه اجتماعی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی

۵	۴	۳	۲	۱	
				۱/۰۰۰	مشارکت در فعالیت‌های ورزشی
			۱/۰۰۰	- ۰/۰۹۵	حمایت‌های احساسی - عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی)
		۱/۰۰۰	۰/۳۲۵**	- ۰/۱۷۸**	حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری)
۱/۰۰۰	۰/۵۴۹**	۰/۳۵۰**	- ۰/۲۴۸**		حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)

* P < ۰/۰۵؛ ** P < ۰/۰۱؛ *** P < ۰/۰۰۱

همبستگی میان مؤلفه‌های هریک از ابعاد با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی: نتایج جدول سه نشان می‌دهد که بین خرده مؤلفه‌های حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی، بین همراهی پدر، دوستان، آشنایان و نزدیکان و مربی ورزش باشگاه با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی همبستگی وجود دارد. بین خرده مؤلفه‌های حمایت‌های مبتنی بر راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی، حمایت پدر، خواهر و برادر، دوستان، معلم ورزش (تربیت بدنی) و مربی ورزش باشگاه با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی همبستگی وجود دارد.

جدول ۳: همبستگی بین خرده مؤلفه‌های سه بعد شبکه‌های اجتماعی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی

آماره	همبستگی	مؤلفه‌های هریک از ابعاد شبکه اجتماعی	ابعاد شبکه اجتماعی
۰/۲۰۳	- ۰/۰۷۲	پدر	حمایت‌های احساسی - عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی)
۰/۱۳۰	- ۰/۰۸۵	مادر	
۰/۱۲۴	- ۰/۰۸۶	خواهر و برادر	
۰/۰۵۹	- ۰/۱۰۶	دوستان	
۰/۸۰۰	- ۰/۰۱۴	معلم تربیت بدنی	
۰/۳۱۶	۰/۰۵۶	مربی ورزش باشگاه	
۰/۰۰۶**	- ۰/۱۵۳	پدر	حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری)
۰/۳۴۷	- ۰/۵۳	مادر	
۰/۱۹۶	- ۰/۰۷۳	خواهر و برادر	
۰/۰۰۴*	- ۰/۱۶۲	دوستان	
۰/۰۱۴*	- ۰/۱۳۸	آشنایان و بستگان	
۰/۲۳۸	- ۰/۰۶۶	همکلاسی‌ها	
۰/۲۱۱	- ۰/۰۷۰	معلم تربیت بدنی	

آماره	همبستگی	مؤلفه‌های هریک از ابعاد شبکه اجتماعی	ابعاد شبکه اجتماعی
./۰.۰.***	- ۰/۲۳۲	مرئی ورزش باشگاه	
./۰.۰۵**	- ۰/۱۵۷	پدر	حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)
./۰.۰۹۶	- ۰/۰۹۳	مادر	
./۰.۰۲۶*	- ۰/۱۲۵	خواهر و برادر	
./۰.۰۱۸*	- ۰/۱۳۲	دوستان	
./۰.۵۸۷	- ۰/۲۸۰	آشنایان و بستگان	
./۰.۰.***	- ۰/۰۳۱	معلم تربیت بدنی	
./۰.۰.***	- ۰/۲۴۷	مرئی ورزش باشگاه	

تحلیل چند متغیره رگرسیون سلسله مراتبی: صرف نظر از عامل مفروض (شبکه‌های اجتماعی) که شناخت رابطه آن با شرکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی هدف مطالعه حاضر را تشکیل می‌داد. این سؤال مطرح شده که آیا سایر متغیرهای فردی - اجتماعی مرتبط با شرکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی می‌توانند در تغییرپذیری متغیر تحت مطالعه مرتبط باشند. بدین منظور از رگرسیون سلسله مراتبی چندگانه استفاده شد تا نقش هر دسته از متغیرها در حالت کنترل سایر متغیرها بررسی شود. با استفاده از رگرسیون سلسله مراتبی چندگانه، دو دسته از متغیرها وارد مدل رگرسیون سلسله مراتبی شدند که سهم هر دسته از متغیرها در تبیین واریانس متغیر تحت مطالعه مشخص گردید. در هر مرحله نیز مقدار ضریب تعیین R^2 (مجذور ار) و مقدار ضریب تعیین تعدیل شده $R^2_{(Adj)}$ ، مقدار F تغییر یافته و نیز سطح معنی‌داری آن‌ها مورد محاسبه قرار گرفت.

جدول (۴) خلاصه الگوی رگرسیون سلسله مراتبی برای پیش‌بینی متغیر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی

الگو	R	مجذور R	R^2 استاندارد شده	خطای برآورد	تغییرات مجذور R	معنی‌داری
۱	۰/۳۲۷	۰/۱۰۷	۰/۰۸۳	۱/۱۷۲	۰/۱۰۷	./۰.۰.***
۲	۰/۴۶۰	۰/۲۱۲	۰/۱۸۸	۱/۱۰۲	۰/۱۰۵	./۰.۰.***

$p < ۰/۰۰۱***$; $p < ۰/۰۱**$; $p < ۰/۰۵*$

جدول ۵) نتایج رگرسیون سلسله مراتبی برای پیش‌بینی متغیر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی

مدل اول مدل دوم								متغیر
p	t	SE	B	p	t	SE	B	
۰/۱۱۹	-۱/۵۶۴	۰/۰۴۲	۰/۰۷۹	۰/۴۴۷	۱/۷۶۱	۰/۰۴۵	۰/۰۴۱	پیدا کردن
۰/۱۰۸	۱/۶۱۱	۰/۰۵۱	۰/۰۸۱	۰/۰۰۹**	-	۰/۰۵۳	-	دوستان جدید
۰/۰۲۷*	۲/۲۲۰	۰/۰۵۵	۰/۱۱۹	۰/۰۲۱*	۲/۶۴۴	۰/۰۵۸	۰/۱۴۰	رابطه صمیمی با
۰/۳۸۲	۰/۸۷۵	۰/۰۴۶	۰/۰۴۵	۰/۷۹۰	۲/۳۲۱	۰/۰۴۹	۰/۱۳۲	معلم ورزش
۰/۰۰۵**	-	۰/۰۸۷	-	۰/۰۰۰***	۰/۲۶۶	۰/۰۹۱	۰/۰۱۵	تقویت اعتماد
۰/۸۷۶	۲/۸۴۱	۰/۰۷۲	۰/۱۶۷	۰/۷۴۱	-	۰/۰۷۶	-	بنفس
۰/۱۹۶	۰/۱۵۶	۰/۰۷۱	۰/۰۰۹	۰/۵۰۹	۳/۶۴۸	۰/۰۷۵	۰/۲۲۵	افزایش قدرت
۰/۹۷۲	-	۰/۰۹۶	-	۰/۷۴۰	۰/۳۳۱	۰/۱۰۱	۰/۰۲۰	حافظه
۰/۵۰۴	۱/۲۹۶	۰/۰۷۴	۰/۰۷۴	۰/۳۳۳	۰/۶۶۱	۰/۰۷۹	۰/۰۴۰	حفظ قدرت بدنی
۰/۷۴۳	۰/۰۳۵	۰/۰۴۵	۰/۰۰۲	۰/۷۴۸	۰/۳۳۳	۰/۰۴۸	۰/۰۲۱	کاهش استرس و
	-		-		-		-	اضطراب
	۰/۶۶۹		۰/۰۴۰		۰/۹۶۸		۰/۰۶۱	جلوگیری از
	-		-		-		-	بیماری
	۰/۳۲۸		۰/۰۱۷		۰/۳۲۲		۰/۰۱۸	ایجاد نشاط و
	-		-				-	شادابی
								تقویت
								استخوان‌بندی
								بدن
								برقراری ارتباط
								اجتماعی با
								دیگران
۰/۰۰۰***	۰/۸۳۷	۰/۱۰۹	۰/۳۴۷	شبکه اجتماعی				
R ² Adjusted ۰/۱۰۵ ۰/۰۸۳ N						۳۱۹ ۳۱۹		

p < ۰/۰۵* ; p < ۰/۰۱** ; p < ۰/۰۰۱***

برای این منظور رگرسیون سلسله مراتبی چندگانه در دو مرحله روی دو دسته از متغیرها انجام گردید. هدف از انجام این کار، این بود که سهم هر دسته از متغیرها ضمن کنترل سایر متغیرها در تبیین واریانس متغیر تحت مطالعه تعیین شود.

۱- در مرحله اول، مجموعه‌ای از متغیرها غیر از متغیر شبکه اجتماعی (ده متغیر) وارد مدل رگرسیون سلسله مراتبی گردیدند. این دسته از متغیرها با مقدار: R^2 . Adj = ۰/۰۸۳؛ مقدار: $F = ۸/۹۷۶$ ؛ $P < ۰/۰۰۱$ ؛ F توانستند $۸/۳$ درصد از واریانس متغیر تحت مطالعه مشارکت افراد را تبیین نمایند. از بین این متغیرها، متغیر رابطه صمیمی با معلم ورزش با مقدار: $F = ۰/۱۴۰$ ؛ $P < ۰/۰۱$ ؛ B و متغیر تقویت اعتماد بنفس با مقدار: $P < ۰/۰۲۱$ ؛ $P = ۰/۱۳۲$ ؛ B و متغیر حفظ قدرت بدنی با مقدار: $P < ۰/۰۰۱$ ؛ $B = ۰/۲۲۵$ سهم معنی‌داری را در تبیین واریانس متغیر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی داشته‌اند.

۲- در مرحله دوم متغیر شبکه اجتماعی وارد مدل رگرسیونی گردید که این متغیر با مقدار: R^2 . Adj = ۰/۱۰۵؛ $F = ۸/۹۷۶$ ؛ $P < ۰/۰۰۱$ ؛ F توانست $۱۰/۵$ درصد از واریانس مشارکت دانش‌آموزان دختر در ورزش را تبیین نماید. متغیر شبکه اجتماعی با مقدار: $P < ۰/۰۰۱$ ؛ $B = ۰/۳۴۷$ ؛ B توانسته است سهم معنی‌داری را در تبیین واریانس متغیر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد. در مجموع رگرسیون چند متغیره توانسته است با مقدار: $P < ۰/۰۰۱$ ؛ $F = ۸/۹۷۶$ ؛ R^2 . Adj = ۰/۱۸۸ و $F = ۸/۹۷۶$ ؛ $P < ۰/۰۰۱$ ؛ $Total R^2 = ۰/۲۱۲$ حدود $۱۸/۸$ درصد از واریانس مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی را تبیین نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش شناخت نقش شبکه اجتماعی در سه بعد حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)، بعد حمایت‌های عاطفی - احساسی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی) و حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) بر مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی بوده است. هرچند مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل مختلف فردی، اجتماعی و محیطی معنی‌دار می‌باشد؛ ولی یافته‌های این پژوهش توانست بخشی از واریانس مشارکت دختران دانش‌آموزان را در فعالیت‌های ورزشی تبیین نماید. یافته‌های این پژوهش با بخشی از نتایج کسب شده به وسیله نیکسون (۲۰۱۰) که در پژوهش خود بر نقش اساسی شبکه‌های اجتماعی در تشویق مستقیم، مساعدت و کمک عملی برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تأکید نموده است همخوانی دارد (۳). یافته‌های این پژوهش با بخشی از نتایج کسب شده به وسیله عریضی، وحیدا و پارسامهر (۱۳۸۵)، که در پژوهش خود به این نتیجه دست یافته بودند که بین مشارکت بانوان در فعالیت‌های ورزشی با حمایت اعضای خانواده رابطه مثبتی وجود دارد همخوانی دارد (۱۰). همچنین یافته‌های این پژوهش با نتایج کسب شده به وسیله هندرسون و اینسورث (۲۰۰۰) که در پژوهش خود بر نقش حمایت‌های اجتماعی دریافت شده از سوی شبکه‌های اجتماعی (خانواده، دوستان و...) تأکید نموده‌اند، یکسان می‌باشد. بعد حمایت‌های عاطفی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی) دریافت شده از سوی شبکه‌های اجتماعی توانست رابطه معنی‌داری را با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی نشان دهد، که با نتایج کسب شده رایدوک (۲۰۰۴) که تأیید و تشویق را عامل مهمی در شرکت افراد در فعالیت‌های ورزشی

می‌دانست همخوانی ندارد (۱۷). از این رو، باید اذعان نمود که دلایل عدم اثر گذاری بعد عاطفی باید در پژوهش‌های بعدی مشخص شود؛ زیرا ابعاد متفاوت حمایت عاطفی یعنی تشویق گفتاری و غیرگفتاری نمی‌توانند نقش یکسانی بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی داشته باشند. از این رو در پژوهش‌های بعدی باید بین حمایت‌های عاطفی؛ یعنی، گفتاری و غیر گفتاری تفاوت گذاشت تا دقیقاً وجود یا عدم وجود رابطه هر یک از آن‌ها بدقت سنجیده شود.

همچنین نتایج پژوهش رابطه آشکار حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) به وسیله شبکه‌های اجتماعی را با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی تأیید نموده است. نتایج نشان داد که بعد ابزاری نقش مهمی در مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی ایفاء می‌نماید. فراهم نمودن حمایت‌های لازم در این زمینه یکی از شرط‌های اصلی برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی است. در پژوهش‌های بعدی باید بر روی نوع انتظاراتی که افراد مشارکت کننده در فعالیت‌های ورزشی از هر یک از اعضای خانواده و بستگان دارند توجه بیشتری مبذول گردد؛ زیرا با تعیین دقیق نوع انتظارات می‌توان سنجید که در چه زمینه‌ای انتظار خاصی از هر یک از افراد وجود دارد زیرا در بعد ابزاری انتظارات از افراد متفاوت یکسان نمی‌باشد.

همچنین یافته‌های این پژوهش رابطه آشکار حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی) از سوی شبکه‌های اجتماعی را با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی نشان داده است. در واقع از یافته‌های این پژوهش این گونه می‌توان استنباط نمود که آموزش درست اعمال و حرکات ورزشی یکی از عوامل مرتبط با مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی می‌باشد؛ زیرا انجام چنین امری بیشتر از سوی افراد متخصص و آگاه امکان‌پذیر می‌باشد که در این بین معلم تربیت بدنی و مربیان ورزشی از نقش قویتری نسبت به دیگر عوامل در بین دانش‌آموزان برخوردارند. لذا باید بیان نمود که وجود افراد آگاه به انجام حرکات و مهارت‌های ورزشی تأثیر بسزایی بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی خواهد داشت، انتظار آن بود که معلم ورزش در سه بعد حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)، بعد حمایت‌های عاطفی - احساسی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی) مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی نقش مثبتی برخوردار باشد که یافته‌های مربوط به بعد حمایت‌های عاطفی - احساسی، را مورد تأیید قرار نداده است که با بخشی از یافته‌های پژوهشی سلاتر و تیگمان (۲۰۱۰) و این، مور و کوکا (۲۰۱۰) همخوانی ندارد (ع ۱۴). دیگر اینکه هرچند آشنایان و بستگان در بعد مربوط به حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) نقش مثبتی برخوردارند، اما باید در این زمینه با انجام پژوهش‌های بعدی نقش هر یک بستگان به طور جداگانه مورد بررسی قرار گیرد. همچنین نتایج یافته‌ها در رگرسیون سلسله مراتبی نشان داده است که از بین متغیرهای اثرگذار بر میزان مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی سه متغیر (رابطه صمیمی با معلم ورزش، تقویت اعتماد بنفس، حفظ قدرت بدنی) بر میزان مشارکت دانش‌آموزان دختر در فعالیت‌های ورزشی تأثیر داشته‌اند که با بخشی از نتایج به دست آمده به وسیله ویسس و دانکن (۱۹۹۲)، تطابق دارد (۱۸). در واقع وجود ارتباطی صمیمانه بین دانش‌آموزان با معلم سبب می‌گردد فرد کار محول شده را که اجباری در انجام آن احساس نمی‌کند با میل و رغبت انجام دهد. وجود صمیمیت بین معلم و دانش‌آموز نه تنها سبب مشارکت فعالانه فرد

در فعالیت‌های ورزشی می‌گردد؛ بلکه کسب موفقیت در آن می‌تواند بر افزایش اعتماد به نفس آنان نیز اثر بگذارد. احتمالاً می‌توان گفت که دلیل عدم تأثیر متغیر جلوگیری از بیماری، تقویت استخوان‌بندی بدن یا افزایش قدرت حافظه بیشتر در سنین بالاتر برای حفظ این توانایی‌های بیان شده کارایی بیشتری دارد زیرا افراد مسن بیشتر به دلایل فوق در فعالیت‌های ورزشی مشارکت بیشتری از خود نشان می‌دهند. لازم به ذکر است که ده متغیر غیرمفروض در رگرسیون سلسله مراتبی قدرت تبیین کمتری نسبت به متغیر مفروض (شبکه‌های اجتماعی) بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی داشته‌اند که باید در پژوهش‌های بعدی روی متغیرهایی غیر از متغیرهای فوق توجه بیشتری معطوف شود.

همچنین آنچه که در پژوهش‌های بعدی در مورد نقش شبکه‌های اجتماعی باید مورد توجه قرار گیرد، توجه به هریک از خرده‌ایتم‌های شبکه اجتماعی و نوع حمایتی را که هریک از آن‌ها می‌توانند در جهت مشارکت بیشتر افراد در فعالیت‌های ورزشی به عمل آورند، معطوف نمود. در واقع سه بعد حمایت‌های مبتنی بر حل مشکل (راهنمایی و کمک در یادگیری تمرینات ورزشی)، بعد حمایت‌های عاطفی - احساسی (تشویق به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی) و حمایت‌های مبتنی بر همراهی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی (بعد ابزاری) به وسیله شبکه‌های اجتماعی متفاوت شامل اعضای خانواده و بستگان، دوستان، همکلاسی‌ها، معلمان و مربیان می‌تواند متفاوت باشد، که لازمه شناخت دقیق‌تر آن، نیاز به انجام پژوهش‌های بعدی و با تمرکز بر هریک از خرده مؤلفه‌ها می‌باشد.

منابع و ماخذ:

1. Henderson, K. A. , Ainsworth, B. E (2000). The connection between social support and womens physical activity involvement: The cultural activity participation study. *women in sport and physical Activity Journal*, 9, 1- 13.
2. Courneya, K. S, & McAuley, E. (1995) Reliability and discriminate validity of subjective norm, social support, and cohesion in an exercise setting. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 325- 337.
3. Nixon, H. L. (2010). Social network analysis of sport: Emphasizing social structure in sport sociology. *Sociology of Sport Journal*, 10, 315 - 321.
4. Calvo - Armengol, A. , Patacchini, E. , Zenou, Y. , 2005. Peer effects and social networks in education and crime, Mimeo, Universitat Autònoma de Barcelona.
5. Dallow, C. B, & Anderson, J. (2008). Using self - efficacy and a transtheoretical model to develop a physical activity intervention for obese women. *American Journal of Health Promotion*, 17, 373- 381.
6. Slater, A., Tiggemann, M., (2010) , Gender differences in adolescent sport participation, teasing, self - objectification and body image concerns, *Journal of Adolescence* 13, 1 - 9.

- 7_ Wallace, L. S. (2009). Correlates of lifetime physical activity in young women. *American Journal of Health Education*, 34, 41- 46.
- 8_ Weiss. M. R. & Ferrer _ Caja E (2002) Motivational orientations and Sport behavior. *Advances in Sport Psychology. Human Kinetics*, pp. 53,54.
- 9_ Buckworth, J. , & Nigg, C. (2009). Physical activity, exercise, and sedentary behavior in college students. *Journal of American College Health*, 53, 28 _ 34.
- 10_ Oreazy, F., vahida F, Parsamehr M. , Zare shahabadi A. (2005) The effect of social support on women's participation in sports activities (case study _ women in Mazandaran province). *Olympic. ; 16 (1 (serial 41)) :11. [Persian]*.
- 11_ Alan L. Smith, (2003) Peer relationships in physical activity contexts: a road less traveled in youth sport and exercise, psychology research, *The Journal of Psychology of Sport and Exercise* 4, 25 _ 39.
- 12_ Beaton A,A, Daniel ,C. Funk a, LynnRidinger b, JeremyJordan, (2010) , Sport involvement: A conceptual and empirical analysis, *The Journal of Sport Management, Review*, 80; 1_ 15.
- 13_ Coakley, J. and White, A. (1992) , Making decisions: Gender and sport participation among British adolescents. *Sociology of Sport Journal* 9, 20.
- 14_ Hein, V. , Muur, M. , & Koka, A. (2010). Intention to be physically active after school graduation and its relationship to three types of intrinsic motivation. *European Physical Education Review*, 10, 5_ 19.
- 15_ Springer Andrew E. Kelder, Steven, H. ,and ,Hoelscher, Deanna M. , (2006) Social support, physical activity and sedentary behavior among 6th _ grade girls: a cross _ sectional study, Springer et al; licensee BioMed Central Ltd.
- 16_ Fung Wai Yee, Francesca (2002) , Physical Activity Participations and Their Determinants in Adolescent Girls in Hong Kong, *The university of HongKong*, pp. 132_ 134.
- 17_ Riddoch CJ, Bo Andersen L, Wedderkopp N, et al (2004). Physical activity levels and patterns of 9_ and 15_ yr _ old European children. *Med Sci Sports Exerc*; 36: 86 _ 92.
- 18 _ Weiss, M. R & Dancan,S. C (1992) The relation between Physical competence and peer acceptance in the context of childrens Sport participation, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14.

